

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠVIETIMO ĮSTATYMO
NR. I-1489 43 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO Nr. XIVP-3480(2)

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

2023 m. rugsėjo mėnesį Lietuvos Respublikos Seimas priėmė Švietimo įstatymo Nr. I-1489 28, 37, 42, 43, 44, 66 ir 67 straipsnių pakeitimo įstatymą Nr. XIV-2180, kuriuo buvo nustatyta, kad *Mokykla bendrojo ugdymo programas gali vykdyti, jeigu atitinka bendruosius kriterijus, o vienas iš kriterijų yra, kad mokinių skaičius valstybinės ar savivaldybės mokyklos klasėse atitinka leidžiamą mažiausią ir (arba) didžiausią mokinių skaičių, kurį, siekdama ugdymo kokybės, valstybės ir savivaldybių biudžetų lėšų naudojimo ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo, nustato Vyriausybė, atsižvelgdama į bendrojo ugdymo programos lygmenį, mokinių ugdymosi poreikių tenkinimą, mokinių specialiuosius ugdymosi poreikius, mokymo kalbą, mokyklos geografinę padėtį ar regiono, kuriame yra mokykla, specifiką, Vyriausybės nustatytus klasių jungimo principus.*

Lietuvos Respublikos Vyriausybė atsižvelgdama į minėto įstatymo nuostatas 2023 m. gruodžio 20 d. nutarimu Nr. 995 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ pakeitė Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisykles (išdėstė jas nauja redakcija) ir pagal ugdymo programas nustatė mažiausius mokinių skaičius klasėse. Pažymėtina, kad daugiausia diskusijų ir nerimo, dėl kai kurių gimnazijų išlikimo, kelia nustatytas vidurinio ugdymo programoje mažiausias mokinių skaičius klasėje, kuris yra 21.

Rengti įstatymo pakeitimo projektą paskatino susidariusi situacija, kai gimnazijose artimiausius bent vienerius ar dvejus metus dėl kelių mokinių trūkumo gali nesusidaryti minėtas Vyriausybės nustatytas minimalus mokinių skaičius klasėse ir todėl tose klasėse nebus vykdoma ugdymo programa, o tų klasių mokiniai turės rinktis kitas mokyklas. Atkreiptinas dėmesys, kad Lietuvoje bus atvejų, kai mokyklose dėl kelių mokinių trūkumo minimalus mokinių skaičius klasėse nesusidarytų vienerius ar dvejus, o trečiaisiais metais mokinių skaičius atitiktų minimalų ar jį viršytų. Tokių mokinių skaičiaus kitimą gali lemti natūralios aplinkybės, t. y. kiekvienais metais buvęs skirtingas gimstamumas, gali būti atvykstančių naujų mokinių (šeimų) bei gali atvykti mokinių iš mokyklų, kuriose nesusidarė Vyriausybės nustatytas minimalus mokinių skaičius. Todėl tikslinga dėl kelių mokinių trūkumo dirbtinai nestabdyti tokių klasių veikimo mokyklose ir esant tikimybei, kad mokinių skaičius klasėse ateityje padidės, nustatyti laikotarpį, kurį mokinių minimalaus skaičiaus klasėse gali neatitikti reikalavimui bei nustatyti leistiną minimalaus mokinių skaičiaus klasėse neatitikimo dydį. Tai būtų tarsi pereinamasis laikotarpis, kuris aiškiai parodytų ar ateityje klasės atitiks reikalaujamą minimalų mokinių skaičių.

Įstatymo projektu siekiama užtikrinti mokyklų, kurios, atsižvelgiant į mokinių skaičių mokykloje, dar turi potencialo toliau vykdyti veiklą. Pažymėtina, kad mokyklose pradėjus nutraukti dalies klasių veiklą, jose dar sparčiau pradeda mažėti mokinių, kadangi tėvai nutaria vaikus leisti į kitas mokyklas. Tokie procesai ypač žalingai atsiliepia miestelių ir kaimų gyvybingam išlikimui: juose sparčiau mažėja gyventojų, o kartu mažėja ir įvairių teikiamų paslaugų skaičius, blogėja bendra gyvenimo kokybė.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Seimo nariai: Gintautas Kindurys

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Švietimo įstatyme yra nurodyta, kad mokykla bendrojo ugdymo programas gali vykdyti, jeigu atitinka bendruosius kriterijus, o vienas iš kriterijų yra, kad mokinių skaičius valstybinės ar savivaldybės mokyklos klasėse turi atitikti leidžiamą mažiausią mokinių skaičių, kurį nustato Vyriausybė. Išlygų, ar pereinamojo laikotarpio šiam reikalavimui įgyvendinti įstatyme nenumatyta. Dėl tokio reikalavimo jau ateinančiais 2024-2025 ar 2025-2026 mokslo metais daugelyje Lietuvos mokyklų gali nelikti gimnazijų III ir IV klasių.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Įstatymo projektu siūloma nustatyti tam tikrą pereinamąjį dviejų metų laikotarpį, kurį mokinių minimalus skaičius klasėse gali iki 20 procentų neatitikti Vyriausybės nustatytam dydžiui. Patvirtinus tokį pakeitimą, Lietuvoje dar kurį laiką galėtų veikti mokyklos, kurioms iki Vyriausybės nustatyto minimalaus mokinių skaičiaus klasėje trūksta kelių mokinių, o tai regionuose yra aktualu ir labai reikalinga.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Neigiamų pasekmių priėmus Įstatymą nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimtas įstatymas įtakos korupcijai neturės arba galimai ją mažins, kadangi nebus poreikio daryti pažeidimus tvarkant mokinių registro duomenis.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Įstatymo įgyvendinimas neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės, o galimai jas gerins, kadangi įstatymas sudarys sąlygas regionuose daliai mokyklų išlikti.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymo projektą, kitų įstatymų keisti nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų. Įstatymo projekte naujų sąvokų ir terminų nepateikiama.

11. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymo projektas neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų – kas ir kada juos turėtų priimti:

Pritarus įstatymo projektui, įgyvendinamųjų teisės aktų rengti nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Valstybės lėšų įstatymo įgyvendinimui neprireiks.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Įstatymo projekto rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų nebuvo gauta, tačiau savivaldybės ir mokyklos problemas sprendžiamu klausimu yra pateikusios Lietuvos savivaldybių asociacijai, kai vyko Vyriausybės nutarimo projekto „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2011 m. birželio 29 d. nutarimo Nr. 768 „Dėl Mokyklų, vykdančių formaliojo švietimo programas, tinklo kūrimo taisyklių patvirtinimo“ pakeitimo“ derinimas.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai: „mokinių skaičius klasėje“.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Nėra.

Teikia

Seimo narys:

Gintautas Kindurys